## The Biblical Roots of our High Holiday Prayers class #1 Rosh Hashanah: A 'DAY' of Judgement or a 'SEASON' of Judgement?

For Torah in Motion - by Menachem Leibtag

#### Intro:

Our liturgy and customs refer to Rosh ha'Shana as the DAY of Judgement ["yom din"] - yet in the Torah itself, the laws and the description of this holiday are quite scant and make no mention of any type of Judgement taking place. In our opening class, we explore the Biblical logic that explains the Rabbinic understanding of Rosh Ha'shana.

### I. The primary sources & their ambiguity

Vayikra Chapter 23 – One the "moadei Hashem" -in the 7th month!

23 Hashem spoke to Moshe: Speak unto כג וַיִדְבֵּר ה', אֱל-מֹשֶׁה לֶאמֹר דַבֵּר אֱל-בְּנֵי יִשְׂרָאֶל, לאמר: בַּחֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּאֵחַד לַחֹדֵשׁ, יְהְיֵה לַכֶּם שַׁבַּתוֹן-זָכָרוֹן תַּרוּעַהֹּ, מִקּרַא-קֹדֵשׁ כַּל מָלֶאכֶת עַבֹדָה, לֹא תַעֲשׂוּ; וְהָקְרַבְתָּם אִשֶּׁה, לַהי.

Israel: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation. You shall do no work...; .

### Bamidbar Chapter 29 – Parallel source, note name of holiday

בתרש, מקרא- <sup>1</sup> And in the seventh month, on the first קדש יהְיֵה לָכֶם--כָּל-מְלֵאכֵת עַבֹּדָה, לא .מעשו: יום תרועה, יהיה לכם day of blowing the horn unto you.

day of the month, you shall have a holy convocation: you shall do no work; it is a

II. The Biblical holidays, and their relation to agriculture

Group One - The three pilgrimage holidays

Group Two - The 'high holidays'

Shabbat/rosh chodesh?

Historical or Agricultural? - discussion

Primary sources: in Shmot chapter 23

Vayikra chapter 23, Bamidbar chapters 28-29

Devarim chapter 16

### III. The logic of idol worship

### Discussion based on:

Breishit chapter 1; 6:2-5 & 11:1-4

Shmot 12:12 & 23:13 in light of Dibur #2

Bamidbar chapter 25 ["baal peor"]

Devarim 12:1-3: 18:9-13

### Shmot 23:7-17 [connection to the "shalosh regalim"]

- מְּדְבַר-שֶׁקֶר, תִּרְחָק; וְנָקִי וְצַדִּיק אַל-תַּהַרֹג, כִּי לֹא־ זֹ מִדְּבַר-שֶׁקֶר, תִּרְחָק; וְנָקִי וְצַדִּיק אַל-תַּהַרֹג, כִּי לֹא־ זֹ מִדְּבַר-שֶׁקֶר, תִּרְחָק; וְנָקִי וְצַדִּיק אַל-תַּהְרֹג, כִּי לֹא-

innocent and righteous slay thou not; for I .אצדיק רשע will not justify the wicked.

ר וְשֹׁחַד, לֹא תִקָּח: כִּי הַשֹּׁחַד יְעַנֵּר פִּקְחִים, וִיסַלֵּף תֹּ דברי צדיקים.

8 And thou shalt take no gift; for a gift blindeth them that have sight, and perverteth the words of the righteous.

יַבּי- פָּי- לא תַלָּחָץ; וָאַתֵּם, יִדַעִתֵּם אֵת-נֵפָשׁ הַגַּר--כִּי- **ט** גרים הייתם, בַּאַרץ מִצְרִים.

**9** And a stranger shalt thou not oppress; for ye know the heart of a stranger, seeing ye were strangers in the land of Egypt.

י וְשֵׁשׁ שַׁנִים, תִּזְרַע אֱת-אַרְצֵךּ ;וְאָסַפְתָּ אֱת-תִּבוּאָתָה.

10 And six years thou shalt sow thy land, and gather in the increase thereof;

יא וְהַשָּׁבִיעִת תִּשָּׁמְטֵנַּה וּנְטַשְּׁתַּה, וְאַכְלוּ אֶבִינֵי עַמֵּדְ, וִיתְרָם, תּאכַל חַיַּת הַשַּׁדָה ; כֵּן-תַּעֲשָׁה לְכַרְמִּדְּ, לְזֵיתֵדְ.

11 but the seventh year thou shalt let it rest and lie fallow, that the poor of thy people may eat; and what they leave the beast of the field shall eat. In like manner thou shalt deal with thy vineyard, and with thy oliveyard.

יב ששת יַמִים תַּעשה מַעשה, ובַיוֹם הַשְּבִיעִי תִּשְׁבֹּת--לְמַעַן יַנוּחַ, שורד וַחַמֹרָדּ, וִינַבָּשׁ בַּן-אַמַתִּדּ, וְהַגֵּר.

12 Six days thou shalt do thy work, but on the seventh day thou shalt rest; that thine ox and thine ass may have rest, and the son of thy handmaid, and the stranger, may be refreshed.

יג ובכל אשר-אמרתי אליכם, תשמרו: ושם אַלהִים אַחָרִים לא תּזְכִּירוּ, לא ישמע על-פיד. 13 And in all things that I have said unto you take ye heed; and make no mention of the name of other gods, neither let it be heard out of thy mouth.

## יד שלש רגלים, תחג לי בשנה.

14 Three times thou shalt keep a feast unto Me in the year.

**טו** את-חג המצות, תשמר--שבעת ימים תאכַל מַצות כַּאֲשֶׁר צְוִיתְדָּ <mark>לְמוֹעֶד חדֵש</mark> ָּרָ**אַבִּיב**, כִּי-בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם; וְלֹא-יֵרָאוּ פָּנַי, רֵיקָם. 15 The feast of unleavened bread shalt thou keep; seven days thou shalt eat unleavened bread, as I commanded thee, at the time appointed in the month Abib--for in it thou camest out from Egypt; and none shall appear before Me empty;

**טז וַחַג הַקּצִיר בְּכּוּרִי מַעֲשֵיידְ**, אֲשֵׁר תִּזְרַע בַשַּׁדָה; **וְחַג הַאַסְף בְּצֵאת הַשַּׁנַה**, בַּאַסְפַּדְּ אַת-מַעֲשֵׂיךּ מְן-הַשָּׂדֵה. 16 and the feast of harvest, the first-fruits of thy labours, which thou sowest in the field; and the feast of ingathering, at the end of the year, when thou gatherest in thy labours out of the field.

**יז** שָׁלשׁ פָּעָמִים, בַּשָּׁנָה--יֵרָאֵה, כָּל-זִכוּרְדְּ, אַל-פַנֵי, הַאַדן יָהוָה. 17 Three times in the year all thy males shall appear before the Lord GOD.

# IV. The "moadim" - Vayikra chapter 23 & the number '7' What each holiday shares

& and the unique commandment of each holiday

The 'season' of the seventh month

**כֹא** וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לֶכֶם--כָּל-מְלֶאכֶת עֲבֹדָה, לֹא תַעֲשׂוּ: חֻקַּת עוֹלֶם בּכל-מושבתיכם, לדרתיכם.

21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.

כב וּבְקָצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אַרְצְכֶם, לֹא-תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְדָּ בְּקֻצְרֶדָּ, וְלֶקֶט קְצִירְדָּ, לֹא תְלַקֵּט; <mark>לֶעָנִי וְלַגֵּר</mark> תַּעֵזֹב אֹתָם, אֵנִי יִהוָה אֵלֹהָיכֶם. {פ} 22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God. {P}

בֹג וַיְדַבֵּר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר.

23 And the LORD spoke unto Moses, saying:

כד דַבּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמר: בַּחדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחדֶשׁ, יִהְיֶה לֶכֶם שַּבָּתוֹן--<mark>זְּכְרוֹן תְּרוּעָה</mark>, מִקְרָא-קדֶשׁ. שַׁבָּתוֹן--<mark>זְּכְרוֹן תְּרוּעָה</mark>,

24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.

**כה** כָּל-מְלֶאכֶת עֲבֹדָה, לֹא תַּעֲשׂוּ; וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה, לַיהוָה. {ס} 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. {S}

בו וַיְדַבֵּר יְהוָה, אֶל-משֶׁה לֵאמר.

26 And the LORD spoke unto Moses, saying:

כז אַדְ <mark>בֶּעְשׁוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִּיעִי הַזֶּה</mark> יוֹם הַכִּפָּרִים הוּא, מִקְרָא-קדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, וְעִנִּיתֶם, אֶת-נַפְשׁתֵיכֶם; וָהָקַרַבִּתֵּם אִשָּׁה, לַיהוָה. 27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.

**כח** וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַּעֲשׂוּ, בְּעֶצֶם תַיּוֹם תַּנֶּה: כִּי יוֹם כִּפַּרִים, הוּא, לְכַפֵּר עֵלֵיכֶם, לִפָּנִי יִהוָה אֵלֹהֵיכֶם. 28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.

**כט** כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תְעֻנֶּה, בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה--וְנָכַרְתָה, מֵעַמֵּיהָ.

**29** For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.

ל וְכָל-הַנֶּפֶשׁ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה, בְּעֶצֶם, הַיּוֹם הַזָּה--וָהַאֲבָדְתִּי אֵת-הַנָּפֵשׁ הַהָּוֹא, מְקֶּרֶב עֲמַהּ.

**30** And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.

לא כָּל-מְלָאכָה, לֹא תַעֲשׂוּ: חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם, בָּכֹל משִׁבֹתֵיכֶם.

**31** Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

לב שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לֶכֶם, וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשׁתֵיכֶם; בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ, בָּעֶרֶב--מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב, תִּשְׁבְּתוּ שׁבּתכם. {פ}

**32** It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.  $\{P\}$ 

33 And the LORD spoke unto Moses, saying: **לג** וַיִּדַבֶּר יִהוָה, אֵל-מֹשָׁה לֵּאמֹר.

לד דַבַּר אֵל-בָּנֵי ישְרַאֵל, לֵאמר: בחמשה עשר יום, <mark>לחדש השביעי הזה,</mark> <mark>חג הסכות שבעת ימים</mark>, ליהוה.

34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the

לה בַּיוֹם הַרָאשוֹן, מִקרַא-קדֵשׁ; כַּל-מַלֵאכַת עבדה, לא תעשו. 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.

לו שבעת ימים, תַקריבו אַשֵּה לַיהוַה; בַּיוֹם הַשָּׁמִינִי מִקָרַא-קֹדֵשׁ יִהְיֵה לַכֶם וְהָקַרַבְתֵּם ָאִשֶּׁה לַיהוָה, עַצֶּרֶת הָוא--כַּל-מִלֶּאכֶת עַבֹּדָה, לא תעשו.

**36** Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.

לז אֵלֶה מועדי יהוַה, אַשֶּר-תִקראוּ אתַם מַקרָאֵי קדָש: לָהַקרִיב אָשֶׁה לַיהוָה, עלַה וּמַנַחַה זָבַח וּנַסַכִים--דָבַר-יוֹם בִּיוֹמוֹ.... **37** These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a mealoffering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day:

## V. Other sources that help explain 23:24

### Devarim Chapter 11 – The 'rain season' starts the year!

-פֿר הַאַרַץ, אַשֶּׁר אַתַּה בַא-שַׁמַה לָרְשִׁתַּה • 10 For the land, where you go in to possess it, לא כארץ מצרים הוא, אשר יצאתם-מָשָּׁם: אֲשֵׁר תִּזְרַע אֵת -זַרְעַדְּ, וְהְ**שִּׁקִית**ַ בָ**רַגְּלָדְּ** כְּגַן הַיַּרַק.

is not as the land of Egypt, from whence you came out, where thou didst sow thy seed, and didst water it with thy foot, as a garden of herbs;

יא והאַרץ, אשר אַתּם עברים שַׁמַה **יא** לַרְשָׁתַה--**אָרָץ הַרִּים וּבְקַעת; לִמְטַר ַהַשַּׁמִים**, תִּשְׁתֵּח-מֵיִם. 11 but the land, where you go over to possess it, is a land of hills and valleys, and drink water as the rain of heaven...

**יב** אֶרֶץ, אֲשֶׁר-ה' אֵלהֵיךּ דֹּרֵשׁ אתַה :תַּמִיד, עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךְ בַּה--מרשית השנה, ועד אחרית שנה.

12 a land which Hashem cares for; the eyes of God are always upon it, from the beginning of the year even unto the end of the year.

Note the continuation in 11:13

Second parshia of kryiat shema!

### **BAMIDBAR** chapter 10

ט וְכִי-תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם, עַל-הַצַּר הַצֵּרֵר אֶתְכֶם ו**ְהַרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרֹת** וְנִ<mark>זְבַּרְתֶּם</mark> **לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם**, וְנוֹשַׁעְתֶּם, מֵאיְבֵיכֶם. **9** And when ye go to war in your land against the adversary that oppresseth you, then you shall sound an alarm with the trumpets; and you shall be remembered before God, and you shall be saved from your enemies.

י וּבְיוֹם שִּׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם, וּבְרָאשֵׁי חָדְשִׁיכֶם--וּ**תְקַעְתָּם** בַּחֲצִצְרת עַל עלתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְ**הָיוּ לָכֶם לְזִּכְּרוֹן לִפְנֵי** אַלהיכם, אני ה' אלהיכם.

10 Also in the day of your gladness, and in your appointed seasons, and in your new moons, you shall blow with the trumpets over your burnt-offerings and the sacrifices of your peace-offerings; and they shall be to you for a memorial before your God...

### Zephaniah Chapter 1 - Defining a "yom teruah"

יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא :יוֹם צְרָה וּמְצוּקָה, יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה, יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֵפֵלָה, יוֹם עָנָן וַעַרְפֵּל.

**15** That day is a day of wrath, a day of trouble and distress, a day of wasteness and desolation, a day of darkness and gloominess, a day of clouds and thick darkness,

יום שופָר, וּתְרוּעָה, עַל הֶעָרִים הַבְּצֵרוֹת, וְעַל הַפִּנּוֹת הַגְּבהוֹת.

**16** A day of the horn and alarm, against the fortified cities, and against the high towers.

### Amos chapter 3

**א** שִׁמְעוּ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה, אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהֹוָה עֲלֵיכֶם--בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: עַל כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה, אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר.

1 Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up out of the land of Egypt, saying:

ב רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי, מִכּּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה; עַל-בֵּן אָפָקד עֵלֵיכֶם, אֶת כַּל-עַוֹנֹתֵיכֶם. **2** You only have I known of all the families of the earth; therefore I will visit upon you all your iniquities.

ג הַיֵלְכוּ שְנַיִם, יַחְדָּוּ, בְּלִתִּי, אִם-נועדוּ.

**3** Will two walk together, except they have agreed?

ד הַיִּשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר, וְטֶרֶף אֵין לוֹ ; הַיִּתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְעֹנַתוֹ, בִּלְתִּי אִם-לַכַד.

**4** Will a lion roar in the forest, when he hath no prey? Will a young lion give forth his voice out of his den, if he have taken nothing?

**ה** הֲתִפֹּל צִפּוֹר עַל-פַּח הָאָרֶץ, וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ ; הַיַּעֲלֶה-פַּח, מִן-הָאֲדָמָה, וְלָכוֹד, לֹא יִלְכּוֹד. **5** Will a bird fall in a snare upon the earth, where there is no lure for it? Will a snare spring up from the ground, and have taken nothing at all?

ו <mark>אִם-יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר, וְעָם לֹא יֶחֲרָדוּ</mark>; אִם-תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר, וַיהוָה לֹא עָשְׁה.

6 Shall the horn be blown in a city, and the people not tremble? Shall evil befall a city, and the LORD hath not done it?

VI. The holidays in Parshat Pinchas /Bamidbar chapters 28-29
Note structure & logic
Note - name of holiday vs. what we do on the holiday
Note the korbanot - what is similar & what is unique

### Stories in Chumash that Explain korban Musaf on the holidays

- 1. The 'korban tzibur' on the holidays Bamidbar chapter 29
  אַ וּבְרָאשֵׁי, חָדְשֵׁיכֶם--תַּקְרִיבוּ עֹלָה, לַיהוָה: פְּרִים בְּנִי-בָקְר שְׁנַיִם וְאַיִל
  אָחָד, כְּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה הְּמִימִם ....יוּ וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחְדּ
  לָחַטַּאת...
- 2. The Akeyda Breishit chapter 22 בראשית פרק כב . יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינְיו, וַיַּרְא **וְהִנֵּה-אַיִל**, אַחַר, נָאֶחַז בראשית פרק כב . יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-**הָאַיִל, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ**.

### 3. The treaty between Avraham & Avimelech

בּב וַיְהִי, בְּעֵת הַהִּוֹא, וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִּיכֹל שַׁר-צְבְאוֹ, אֶל-אַבְרָהְם בּב וַיְהִי, בְּעֵת הַהִּוֹא, וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִּיכֹל שַׂר-צְבְאוֹ, אֶל-אַבְרָהְם לֵאמֹר: אֱלֹהִים עִּמְּדְ, בְּכֹל אֲשֶׁר-אַתְּה עֹשֶׂה בּג וְעַתְּה, הִשְּׁבְעָה לִי בּאמֹר: אֱלֹהִים עִמְּדְ, בְּכֹל אֲשֶׁר-אַבְע כִּבְשוֹת הַצֹּאֹן--לְבַדְּהָן. לִי .....ם ווֹיַצֵב אַבְרָהְם: מָה הַנָּה, שָׁבַע בְּבְשֹׁת הָאֵלֶה, בְּי בִּימֶלֶךְ, אֶל-אַבְרְהָם: מָה הַנְּה, שָׁבַע בְּבְשֹׁת הָאֵלֶה, אֲלֹי עִּבְרָהְי בְרִית, בִּבְאֵר שְׁבַע .... לב וַיִּכְרְתוּ בְרִית, בִּבְאֵר שְׁבַע .... למִלְם לֹּג וַיִּשְׁל, בִּבְאֵר שְׁבַע; וַיִּקְרָא-שָׁם--בְּשִׁם יְהוָה, אֵל עוֹלְם

4. Yosef & his brothers - Breishit chapter 37 בראשית פרק לז . לא וַיִּקְחוּ, אֶת-כְּּתֹנֶת יוֹסֵף; וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים, בראשית פרק לז . לא וַיִּקְחוּ, אֶת-כְּתֹנֶת יוֹסֵף; וַיִּשְׁקְחוּ אֶל- וַיִּטְבְּלוּ אֶת-הַכָּתֹנֶת הַפַּסִים, וַיִּבִיאוּ אֶל- וַיִּטְבְּלוּ אֶת-הַבְּתֹנֶת בִּנְדְ הִוא--אִם-לֹא .... אֲבִיהֶם, וַיֹּאמְרוּ, זֹאת מְצְאנוּ: הַכֶּר-נְא, הַכְּתֹנֶת בִּנְדְ הִוא--אִם-לֹא ....

5. Brit Sinai - "naase v'nishma - Shmot 24:7!
שמות פרק כד . ד וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה, אֵת כְּל-דִּבְרֵי יְהוְה, וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר,
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר; וּשְׁתִּים עֶשְׂרֵה מַצֵּבְה,
לִשְׁנִים עֲשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

הַ וַיִּשְׁלַח, אֶת-נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, **וַיִּעֲלוּ, עׁלֹת;** הַ וַיִּיְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים, לַיהוָה--**בְּּרִים**.

ז וַיִּקַח סֵפֶּר הַבְּרִית, וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם; וַיּאִמְרוּ, כֹּל אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמְע...